

Ecologisch onderzoek aanleg 2^e visvijver Zandvoort 16 te Gendt

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in
het kader van natuurwet en -regelgeving*

COLOFON

Titel: **Ecologisch onderzoek aanleg 2^e visvijver Zandvoort 16 te Gendt**

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet en -regelgeving

Projectcode: 11-077

Status: Eindrapport

Datum: 4 juli 2011

Auteur: Ing. M. (Mike) Wallink

Eindredactie: Ing. J. Lindenholz

Veldonderzoek: Dhr. E. Goutbeek & ing. J.G. Lindenholz

Opdrachtgever: Dhr. G.H.J. van Hoogen

EcoGroen Advies BV

Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2011)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Wallink M. (2011). Ecologisch onderzoek aanleg 2^e visvijver Zandvoort 16 te Gendt; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet en -regelgeving. Rapport 11-077. EcoGroen Advies, Zwolle.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Situatie.....	1
1.3	Algemene opzet en werkwijze	2
2	Gebiedsgerichte natuurbescherming	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Natuurbeschermingswet 1998	3
2.3	Nota Ruimte.....	4
3	Flora- en faunawet	5
3.1	Wettelijk kader	5
3.2	Onderzoeksmethode	5
3.3	Flora	6
3.4	Vleermuizen.....	6
3.5	Overige zoogdieren	7
3.6	Broedvogels.....	7
3.7	Amfibieën en reptielen	8
3.8	Overige soortgroepen	9
4	Geraadpleegde bronnen.....	10

Bijlage I - Wettelijk kader

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Aanleiding en doelstelling

In verband met de voorgenomen realisatie van een visvijver aan de Zandvoort 16 te Gendt heeft dhr. G.H.J. van Hoogen EcoGroen Advies BV verzocht ecologisch onderzoek uit te voeren. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en de vigerende gebiedsgerichte natuurbescherming.

Het onderzoek is gebaseerd op twee veldbezoeken, uitgevoerd op 28 april 2008 en 12 mei 2011 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens.

Gebiedsgerichte natuurbescherming

Op basis van de ligging en de aard van de ruimtelijke ingrepen wordt ingeschat dat de beoogde plannen geen negatieve effecten hebben op de in de omgeving aanwezige Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten, EHS of belangrijke natuurwaarden buiten de EHS.

Aangetroffen en te verwachten soorten

- In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten of plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen of te verwachten;
- Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen ontbreken. De voorgenomen plannen hebben ook geen nadelige gevolgen voor mogelijk aanwezige vlieg- en/of jachtroutes en foeragerende vleermuizen;
- Verspreid in het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde zoogdiersoorten te verwachten. Vaste verblijfplaatsen van zwaardere beschermde soorten zijn niet aangetroffen in het plangebied en worden ook niet verwacht;
- Er zijn diverse algemene broedvogels aanwezig en te verwachten van zowel bos en struweel als bebouwing. Er zijn geen vogelsoorten aangetroffen en/of te verwachten in het plangebied (of binnen de invloedssfeer van de plannen) waarvan de nestplaatsen en hun functionele leefomgeving jaarrond beschermd zijn;
- Laag beschermde amfibieënsoorten als Bruine kikker, Bastaardkikker, Kleine watersalamander en Gewone pad zijn (beperkt) voorplantend en overwinterend te verwachten in het plangebied. Strikt beschermde amfibieënsoorten zoals Rugstreeppad zijn niet aangetroffen in het plangebied en worden ook niet verwacht;
- Er zijn geen reptielen, of beschermde vissen en ongewervelden aangetroffen en worden op basis van biotoopkenmerken en bekende verspreidingsgegevens ook niet in het plangebied verwacht.

Vervolgstappen en mitigerende maatregelen

- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering op te starten in de periode voor half maart en na half juli. Voor het broedseizoen wordt echter geen standaardperiode gehanteerd, maar het is van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum;
- Bij de beoogde plannen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine grondgebonden zoogdieren en amfibieën verloren gaan. Voor de in voorliggende situatie aanwezige of te verwachten tabel 1-soorten geldt in deze situatie echter automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

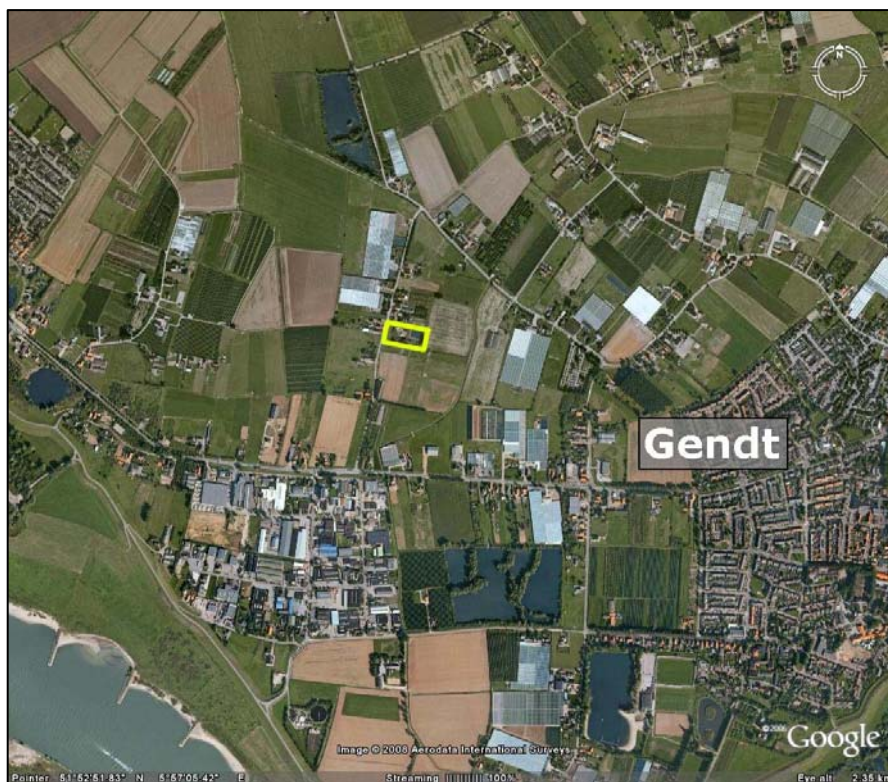
In opdracht van dhr. G.H.J. van Hoogen heeft EcoGroen Advies BV ecologisch onderzoek uitgevoerd ten behoeve van de aanleg van een visvijver aan de Zandvoort 16 te Gendt. Voorliggend onderzoek is in eerste instantie gebaseerd op onderzoek dat is uitgevoerd in 2008. In 2011 is vervolgens een actualiserend onderzoek en gericht aanvullend onderzoek op de locatie uitgevoerd. De resultaten van deze onderzoeken zijn verwerkt in voorliggende rapportage.

De Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet 1998 verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming. Een toelichting op de genoemde wet- en regelgeving is gegeven in bijlage I.

1.2 Situatie

Het plangebied is gelegen ten oosten van Zandvoort en ligt in het buitengebied van Gendt (figuur 1). Het plangebied bestaat uit een braakliggend terrein in de vorm van een half uitgegraven visvijver, een paar (oude) schuren en bomen en struiken. Oppervlaktewater is aanwezig in de vorm van een bestaande visvijver en een (tijdelijke) waterpartij.

De plannen bestaan uit de realisatie van een tweede visvijver. Als gevolg van de plannen worden mogelijk enkele bomen en struiken verwijderd en zal het schuurtje in de toekomst gesloopt worden. Bovendien zal er een nieuwe veldschuur, oprit en parkeerplaatsen aangelegd worden. De huidige visvijver zal onaangetast blijven.

Figuur 1: Kaart met de ligging van het plangebied binnen de gele omlijning. (Bron kaartondergrond: Google Earth).

1.3 Algemene opzet en werkwijze

Om inzicht te krijgen in de effecten van de voorgenomen uitbreiding op juridisch beschermde natuurwaarden zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welke gebiedsgerichte natuurbescherming uitwerking heeft in de onderzoekslocatie (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op één locatiebezoek, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen), beschikbare gebiedskennis en bekende ecologische principes. Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten en gebieden. Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te kunnen voorkomen en of aanvullend onderzoek ten aanzien van beschermde soorten en/of gebieden nodig is.

2 GEBIEDSGERICHTE NATUURBESCHERMING

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en regelgeving is daarbij van belang:

- Natuurbeschermingswet, waarin opgenomen de Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten;
- Nota Ruimte, in omgevingsvisies uitgewerkt voor bescherming van onder andere de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke activiteiten buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijk schadelijke, uitstralende effecten.

In dit hoofdstuk wordt nagegaan welke gebiedsgerichte natuurbescherming uitwerking heeft in het plangebied. Ook wordt beoordeeld of vervolgonderzoek noodzakelijk is.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000-gebied

In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen Natura 2000-gebieden. Natura 2000-gebied 'Gelderse Poort', zowel Habitat- als Vogelrichtlijngebied, is het meest nabij gelegen en ligt op een afstand van ongeveer 1 kilometer van het plangebied.

Voor dit Natura 2000-gebied zijn voor Bittervoorn, Rivierdonderpad, Kleine en Grote modderkruiper, Zalm, Rivierprik, Zeeprik, Elft, Kamsalamander, Meervleermuis en Bever instandhoudingsdoelen opgesteld. Daarnaast zijn instandhoudingsdoelen opgesteld voor twee typen vochtige bossen, slikkige rivieroever, meren met Krabbescheer en fonteinkruiden, stroomdalgraslanden, ruigten en zomen en hooilanden met een specifieke vegetatie.

De Gelderse Poort is van groot belang als broed-, foerageer-, overwinterings- en rustgebied in de trekzone van vogelsoorten en is belangrijk voor broedvogels als Roerdomp, Kwartelkoning, Porseleinhoen, Grote karekiet en Woudaapje en niet broedvogelsoorten als Kolgans, Grauwe gans, Grutto en Wulp. Als een belangrijk broed- en/of foerageergebied voor deze vogelsoorten wordt aangetast - ook al ligt het buiten de begrenzing van het vogelrichtlijngebied - kan er sprake zijn van een externe werking met negatieve effecten.

Fysieke aantasting van Natura 2000-gebied 'Gelderse Poort' vindt niet plaats. Gezien het ontbreken van geschikt biotoop voor de soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen (in het kader van Natura 2000-gebied 'Gelderse Poort') zijn opgesteld, is het plangebied ongeschikt voor deze soorten. Uitstralende effecten treden gezien de terreingesteldheid, de afstand en de tussenliggende barrièrewerking zoals het stedelijk gebied en infrastructuur dan ook niet op. De realisatie van de plannen heeft zodoende geen negatief effect op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000- gebied 'Gelderse Poort'.

Beschermde Natuurmonumenten

Het dichtstbijzijnde Beschermd Natuurmonument is 'Oude Waal' gelegen op een afstand van ongeveer 3,3 kilometer van het plangebied. Dit Natuurmonument is

onderdeel van de 'Gelderse Poort' en bestaat uit uiterwaarden en open water, moerassen en graslanden in aangrenzende polders.

Gezien de afstand, de terreingesteldheid en de relatief beperkte aard van de ingreep zijn, als gevolg van de beoogde plannen, geen effecten te verwachten op de beschermde natuurwaarden van Beschermd Natuurmonument 'Oude Waal'.

2.3 Nota Ruimte

De Nota Ruimte is één van de structuurschema's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling is de Ecologische Hoofdstructuur opgesteld en wordt ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied aangewezen. De Nota Ruimte is een zogeheten planologische kernbeslissing (PKB). Het Rijk verwacht dat provincies en gemeenten de Nota laten doorwerken in hun ruimtelijke plannen, zoals het omgevings- en het bestemmingsplan.

Het plangebied ligt niet in de EHS, welke hier samenvalt met Natura 2000-gebied Gelderse Poort. Daarnaast behoort het plangebied niet tot door de provincie aangemerkte ganzenfoerageer- of weidevogelgebieden. Dergelijke gebieden liggen ook niet in de directe omgeving (Atlas Groen Gelderland). Effecten op de EHS of natuurwaarden buiten de EHS zijn hier zodoende niet aan de orde.

3 FLORA- EN FAUNAWET

3.1 Wettelijk kader

De Flora- en faunawet (FFW) verplicht een ieder die ruimtelijke ingrepen of andere activiteiten wil ontplooiën, na te gaan in hoeverre dit negatieve effecten kan hebben op van nature in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten - ongeacht of deze beschermd zijn of niet. De zorgplicht van artikel 2 uit de Flora- en faunawet stelt dat optredende negatieve effecten zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd dienen te worden. Voor schade aan juridisch zwaarder beschermde soorten kan de aanvraag van een ontheffing van de Flora- en faunawet bij het Ministerie van EL&I noodzakelijk zijn.

Aangepaste beoordeling ontheffingen Flora- en faunawet

Tot voor kort was het noodzakelijk voor het verwijderen, verstoren of beschadigen van een vaste verblijfplaats van zwaarder beschermde soorten een ontheffing op de Flora- en faunawet aan te vragen. Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling van ontheffingsaanvragen van de Flora- en faunawet voor ruimtelijke ingrepen aangepast. Sinds augustus van dat jaar wordt daardoor gewerkt volgens een nieuw stroomschema (zie bijlage I) en is het in veel gevallen niet meer noodzakelijk om een ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen (Dienst regelingen 2009a).

Voor soorten van tabel 1 geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen sowieso al een automatische vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet.

Voor tabel 2 soorten zijn drie opties mogelijk:

- 1) Werken volgens de eisen van een goedgekeurde Gedragscode Flora- en faunawet;
- 2) Het aanvragen van een ontheffing;
- 3) Het opstellen van een ecologisch werkprotocol indien aangetoond kan worden dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort behouden blijft.

Overigens is het in de eerste twee gevallen ook noodzakelijk om een op de situatie toegesneden ecologisch werkprotocol op te stellen.

Voor tabel 3 soorten en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn twee opties mogelijk:

- 1) Het aanvragen van een ontheffing;
- 2) Het opstellen van een ecologisch werkprotocol indien aangetoond kan worden dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort behouden blijft en dat de soort binnen het leefgebied succesvol kan (blijven) overwinteren, foerageren en/of voortplanten tijdens en na uitvoering van de plannen.

Hierbij geldt voor het aanvragen van ontheffing dat ook een ecologisch werkprotocol opgesteld moet worden waarin de te nemen mitigerende maatregelen beschreven worden.

3.2 Onderzoeksmethode

Quickscan natuurtoets 2008

Zoals in hoofdstuk 1 gemeld is voorliggend onderzoek in eerste instantie gebaseerd op een dagbezoek uitgevoerd op 28 april 2008. Van de resultaten van deze uitgevoerde quickscan natuurtoets is destijds een rapportage opgesteld (Wallink 2008). In deze rapportage is onder andere geconcludeerd dat aanvullend onderzoek naar Rugstreeppad noodzakelijk is. In het voorjaar van 2011 heeft dhr. van Hoogen bij EcoGroen Advies het verzoek neergelegd om zowel een actualiserend onderzoek als gericht onderzoek naar Rugstreeppad uit te voeren.

Actualiserend en aanvullend onderzoek 2011

Op 12 mei 2011 is, voorafgaand aan de avondschemering, het actualiserend veldbezoek uitgevoerd. Vervolgens is in de avondschemering gericht onderzoek uitgevoerd naar Rugstreeppad. De soort is alleen 's nachts actief, waardoor exemplaren met name 's nachts waarneembaar zijn. Zowel tijdens het uitgevoerde veldbezoek in 2008 als 2011 is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2 en 3).

Voor zover mogelijk zijn de volgende soortgroepen geïnventariseerd: hogere planten, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden. Zo is bijvoorbeeld de aanwezige vijver met een steeknet bemonsterd op de aanwezigheid van vissen (en amfibieën). Ook zijn de eventueel te kappen bomen geïnspecteerd op aanwezigheid van holten en gaten die gebruikt kunnen worden door hollenbroeders of vleermuizen. Daarnaast is op basis van de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 'geraadpleegde bronnen') en 'expert judgement', een uitspraak gedaan over de mogelijk aanwezige beschermde soorten.

In dit hoofdstuk worden de relevante soorten uit de onderzochte soortengroepen beschreven die in het onderzoeksgebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. Relevante soorten worden in de onderstaande paragrafen kort toegelicht. Een korte toelichting op het beschermingsregime van de FFW is gegeven in bijlage I.

3.3 Flora

In het plangebied zijn plantensoorten aangetroffen die kenmerkend zijn voor enigszins voedselrijke omstandigheden. Het betreft met name algemeen voorkomende soorten als Harig wilgenroosje, Grote brandnetel, Ridderzuring, Akkerdistel, Madelief, Gewone rolklaver, Kruipende boterbloem, Grote vossenstaart, Witte dovenetel, Gewone berenklauw, Fluitenkruid, Wilde peen, Gewone braam, Slipbladige ooievaarsbek, Gewone paardenbloem, Hondsdraf, Smeewortel en Jakobskruid.

Zowel beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet als bedreigde soorten (Rode Lijst) zijn niet aangetroffen tijdens de veldbezoeken en deze worden gezien de aangetroffen soortensamenstelling en de terreingesteldheid ook niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen voor de soortgroep flora is in deze situatie niet aan de orde.

3.4 Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

Vaste verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders etcetera. De aanwezige bebouwing, in de vorm van enkele schuren, herbergt geen potentiële vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen. Ook de eventueel te verwijderen bomen herbergen geen holten of spleten die door vleermuizen als vaste verblijfplaats kunnen worden gebruikt. Schade aan vaste verblijfplaatsen treedt dus niet op.

Potentiële vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren voor de oriëntatie en daarlangs van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

In het plangebied bevinden zich geen opgaande lijnvormige elementen welke worden verwijderd. De plannen geven daarom geen aanleiding schade te veronderstellen aan de migratiemogelijkheden van vleermuizen.

Potentieel foerageergebied

Vleermuizen foerageren op locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen en bomenrijen of boven water. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Door de aanwezigheid van bomen, struiken en oppervlaktewater op en langs de rand van het plangebied is in de huidige situatie geschikt als foerageerhabitat voor enkele vleermuizen. Het plangebied zal echter met de nieuwe inrichting ook in de toekomst geschikt foerageerhabitat voor vleermuizen vormen. Door de aanleg van de nieuwe visvijver zal het plangebied naar verwachting juist geschikter worden als foerageergebied voor vleermuizen. Zodoende zal geen sprake zijn van schade aan onmisbaar foerageergebied.

3.5 Overige zoogdieren

In het plangebied en de directe omgeving is een aantal vaste verblijfplaatsen van laag beschermde (FFW tabel 1), kleine grondgebonden zoogdiersoorten aangetroffen en/of te verwachten, namelijk Bosmuis, Bosspitsmuis (spec.), Rosse woelmuis, Veldmuis, Huisspitsmuis, Konijn, Egel en Mol. Mogelijk komt ook de niet beschermde Bruine rat voor. Sporen die duiden op de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van zwaardere beschermde zoogdieren (tabel 2/3-soorten zoals bijvoorbeeld Steenmarter) zijn niet aangetroffen in het plangebied. Vaste verblijfplaatsen van zwaardere beschermde zoogdieren worden ook niet verwacht.

Bij de werkzaamheden kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele laag beschermde zoogdieren verloren gaan. Voor laag beschermde kleine zoogdieren geldt automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is.

Schade aan de algemene en laag beschermde zoogdieren kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart - augustus). De minst schadelijke periode is september - december (mits vorstvrij).

3.6 Broedvogels

Op de locatie is geen volledige broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Op basis van het uitgevoerde veldbezoek in combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en expert judgement is echter wel een goede uitspraak te doen over de te verwachten soorten.

Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Van veel broedvogels zijn nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd. Oude nestlocaties kunnen dan buiten het broedseizoen zonder overtreding van de Flora- en faunawet verstoord of verwijderd worden. Voor een aantal broedvogelsoorten geldt echter dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn. Dit betreffen de broedvogels Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespandief en Zwarte wouw. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Tijdens het onderzoek is extra aandacht uitgegaan naar nesten van genoemde soorten. Nesten van jaarrond beschermd vogelsoorten zijn niet in het plangebied of binnen de invloedsfeer van de plannen aangetroffen en worden ook niet verwacht.

Overige soorten

De bomen en struiken langs de rand van het plangebied vormen geschikt broedbiotoop voor algemene broedvogels van bos en struweel. Tijdens het veldbezoek van 12 mei 2011 zijn enkele broedvogels met territorium indicerend gedrag aangetroffen zoals Merel, Grasmus, Zanglijster, Tjiftjaf en Houtduif. Ook worden op basis van de terreingesteldheid algemeen voorkomende broedvogels verwacht als Groenling en Roodborst. In de aanwezige schuren kunnen bovendien soorten als Witte kwikstaart en Merel tot broeden komen. Gezien de terreingesteldheid en de ligging nabij stedelijk gebied heeft het plangebied geen waarde voor weidevogels.

Alle broedvogels zijn gedurende hun broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor verstoring tijdens de broedseizoen van een vogel wordt geen ontheffing verleend. Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige geschikte broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

Voor de meeste soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Een soort als Houtduif kan echter tot ongeveer half november broedend aanwezig zijn.

3.7 Amfibieën

Strikt beschermde amfibieën

In de nabijheid van het plangebied zijn enkele waarnemingen bekend van zwaarder beschermde amfibieënsoorten. Naar verwachting betreft het hier Kamsalamander, Poelkikker en/of Rugstreeppad (RAVON & www.waarneming.nl). Wegens het ontbreken van geschikt biotoop is de aanwezigheid van Kamsalamander in of langs de randen van het plangebied uit te sluiten. Ook Poelkikker is niet te verwachten in het plangebied, aangezien Poelkikker ten tijde van de veldbezoeken waarneembaar was, maar niet is aangetroffen. Voor de strikt beschermde Rugstreeppad is wel geschikt biotoop aanwezig in het plangebied. Geschikt leefgebied voor overige zwaarder beschermde soorten ontbreekt binnen het plangebied.

Rugstreeppad

Het oppervlaktewater - op de locatie waar de tweede visvijver gerealiseerd gaat worden - vormt in combinatie met de lokaal aanwezige zandige oevers geschikt leefgebied voor Rugstreeppad. Ten tijde van de bij daglicht uitgevoerde veldbezoeken zijn geen exemplaren of eisnoeren van Rugstreeppad aangetroffen. Ook tijdens het avondbezoek van 12 mei 2011 zijn geen kooractiviteiten van de soort waargenomen. De aanwezigheid van Rugstreeppad in het plangebied kan zodoende worden uitgesloten.

In het aanwezige oppervlaktewater is een groot aantal jonge karpers (met name schubkarper) aangetroffen. Door de aanwezigheid van deze roofvis is de kans klein dat Rugstreeppad in de toekomst het oppervlaktewater in gebruik gaat nemen als voortplantingswater. Een soort als Schubkarper voedt zich namelijk met onder andere eisnoeren en larven van amfibieën zoals Rugstreeppad.

Overige amfibieën

In het oppervlaktewater - op de locatie waar de tweede visvijver gerealiseerd gaat worden - zijn tijdens het veldbezoek diverse Bastaardkikkers aangetroffen. Van zowel de laag beschermde Bastaardkikker als overige laag beschermde soorten als Bruine kikker, Kleine watersalamander en Gewone pad is beperkt voortplanting te verwachten in het oppervlaktewater. De enigszins ruige randen vormen ook overwinteringsgebied.

De bestaande visvijver is, gezien de aanwezigheid van (nog meer) vis en steile oevers, ongeschikt als voortplantingsgebied voor amfibieën. Bovendien blijft deze vijver gehandhaafd.

Door de beoogde werkzaamheden vindt mogelijk aantasting plaats van zowel voortplantingsgebied als overwinteringshabitat van Gewone pad, Bastaardkikker, Bruine kikker en/of Kleine watersalamander.

Het betreft hier zogenaamde algemene, laag beschermde soorten (FFW tabel 1) waarvoor in deze situatie automatisch een vrijstelling geldt van de verbodsartikelen 9, 11 en 12 van de Flora- en faunawet. Ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet hoeft derhalve voor deze soorten niet aangevraagd te worden.

Wel is het wenselijk om rekening te houden met deze kwetsbare soortgroep. Effecten op overwinterende en voortplantende amfibieën kunnen - mits de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door de werkzaamheden uit te voeren buiten de overwinterings- en voortplantingsperiode van amfibieën. De maanden september en oktober zijn in de regel het meest geschikt (minst schadelijk) voor het uitvoeren van werkzaamheden op zowel het land als in/ nabij water (zie ook onderstaand kader).

Kwetsbaarheid amfibieën

Voortplantende amfibieën

Gedurende de voortplantingsperiode, die zich volledig afspeelt in het water, zijn amfibieën kwetsbaar. Er zijn dan eisnoeren, eiklompjes en larven aanwezig. Dit speelt ongeveer in de periode tussen maart en half augustus.

Overwinterende amfibieën

Ook in de overwinteringsperiode (half november - februari/maart), zijn amfibieën kwetsbaar. De dieren zijn dan immobiel en dus niet in staat om te vluchten. De te verwachten amfibieënsoorten (Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander) overwinteren over het algemeen op het land. Bastaardkikker in de sliblaag van watergangen.

3.8 Overige soortgroepen

Zwaardere beschermde soorten uit de soortgroepen reptielen, vissen en ongewervelden zijn tijdens het veldonderzoek niet aangetroffen en worden niet verwacht. Eventuele vervolgstappen zijn hier voor deze soortgroepen niet aan de orde. Onderstaand volgt een korte motivatie.

Reptielen

Gezien de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens zijn geen reptielen te verwachten in het plangebied (RAVON).

Vissen

In de aanwezige visvijver zijn vissen aanwezig. Aangezien deze vijver onaangetast blijft, zullen deze vissen geen schade ondervinden als gevolg van de plannen.

In het oppervlaktewater - op de locatie waar de tweede visvijver gerealiseerd wordt - zijn diverse jonge, niet beschermde karpers (met name schub- en spiegelkarper) aangetroffen. Ondanks een intensieve bemonstering met een steeknet zijn er geen beschermde vissen aangetroffen en deze worden zodoende ook niet verwacht.

Ongewervelden en weekdieren

In het plangebied zijn geen beschermde of bedreigde (Rode Lijst) ongewervelden en weekdieren aangetroffen. Wegens de afwezigheid van geschikt biotoop ontbreken geschikte voortplantingslocaties voor beschermde ongewervelden en weekdieren binnen het plangebied. Deze zijn dan ook niet te verwachten in het plangebied.

4 GERAADPLEEGDE BRONNEN

- Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Creemers R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Dienst Regelingen (2009a). Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. Vastgesteld 26 augustus 2009.
- Dienst Regelingen (2009b). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Vastgesteld 26 augustus 2009.
- Lange E., P. Twisk, A. van Winden en A. Diepenbeek (1994). Zoogdieren van West-Europa. Uitgegeven door de KNNV.
- Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van EL&I. Natura 2000-gebieden. (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000).
- Provincie Gelderland, Atlas Groen Gelderland (www.gelderland.nl).
- RAVON, Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (www.ravon.nl).
- Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland: www.waarneming.nl).
- Wallink M. (2008). Quickscan natuurtoets realisatie visvijver Zandvoort 16 te Gendt; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 08-111. EcoGroen Advies, Zwolle.

BIJLAGE

BIJLAGE I: WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (onder andere *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing

Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling aangepast bij ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen. Sinds 26 augustus van dat jaar werken we daardoor volgens een nieuw stroomschema (zie volgende pagina). Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren en zijn beschermde soorten aanwezig, dan zijn er vaak twee opties:

1) Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld nesten, migratieroutes en foerageergebied. Als u deze veilig stelt door vooraf mitigerende maatregelen te treffen, heeft u mogelijk geen ontheffing meer nodig. Om zeker te zijn dat uw maatregelen voldoende zijn, kunt u ze vóór laten beoordelen door Dienst Regelingen. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt.

2) Kan de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort niet worden gegarandeerd door mitigerende maatregelen? Dan dient u een reguliere ontheffingsaanvraag in waarbij de onderstaande vragen gesteld worden:

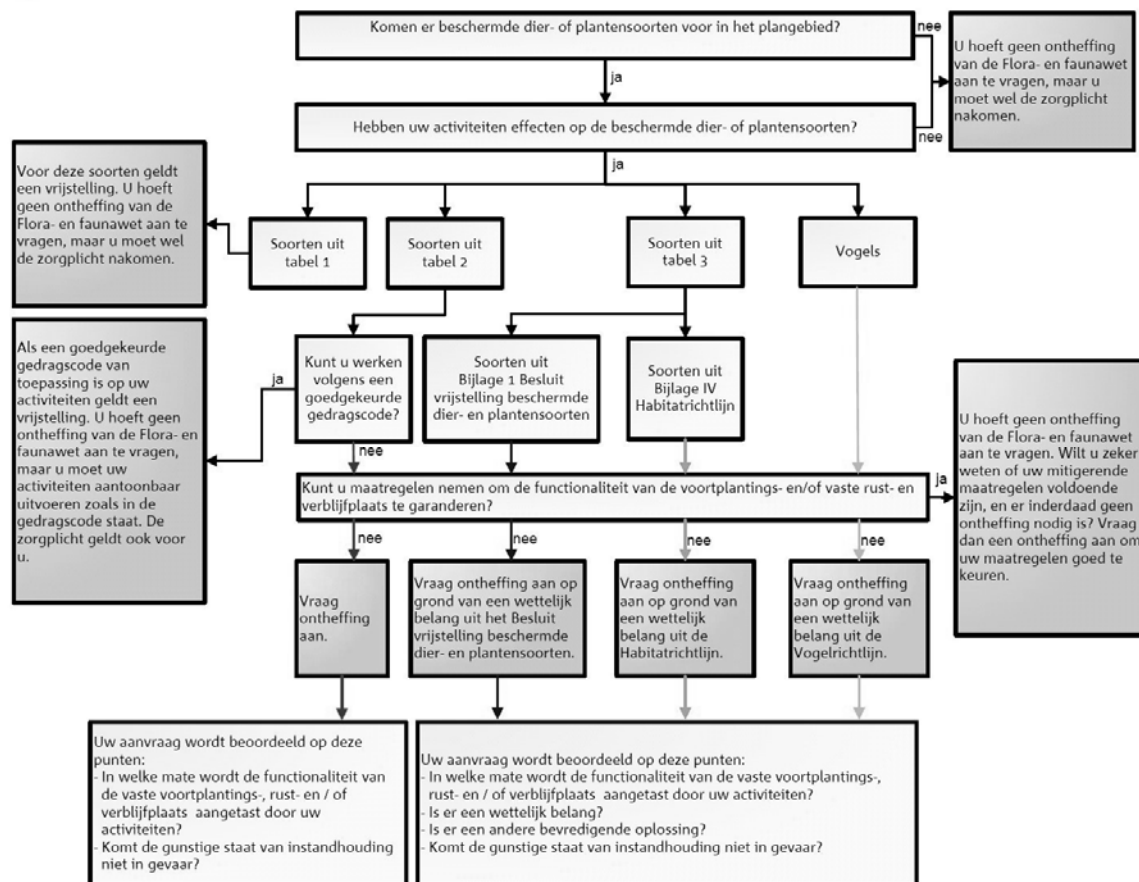
- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Beoordeling Dienst Regelingen

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In de praktijk zijn de mogelijkheden voor het verkrijgen van een ontheffing voor die soorten dan ook zeer beperkt, met name voor vogels¹.

Toetsingsschema Flora- en faunawet (Bron: Dienst Regelingen 2009. Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet).

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

¹ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd;

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna en Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van EL&I. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingsdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In voorgaand wettelijk kader zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten kunt u terecht op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur en op www.drloket.nl.